

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

CATEHISM

(curriculum diferențiat)

CLASELE A IX-A – A X-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară)

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 26 / 05.01.2007

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură trecerea de la cunoaștere la acțiune în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Catehism* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profilul teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară), fiindu-i alocată câte 1 oră/săptămână în fiecare din cei doi ani de studiu.

Studiul *Catehismului* în liceele cu profil teologic își propune să-l familiarizeze pe elevi cu sinteza teologico-dogmatică a învățaturii creștine, conținută în mod sintetic și organic în Catehismul Bisericii Catolice. Studiarea acestei discipline școlare îi va deschide elevului orizonturi noi de cunoaștere și de aprofundare a adevărilor de credință creștin-catolică, a doctrinei sacramentale și a practicării rugăciunii.

Elaborarea programei școlare pentru disciplina *Catehism* a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor.

Repartizarea temelor pe cei doi ani de studiu a urmărit atât logica metodică-didactică a organizării unui curriculum bine articulat, precum și logica internă a domeniului de studiu, corelând cunoștințele dobândite la această disciplină de învățământ cu cele de la alte discipline teologice.

Programa școlară pentru disciplina *Catehism* este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- valori și atitudini, promovate prin învățarea disciplinei pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate cu conținuturi ale învățării – prezentate distinct, pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- lista unităților de conținut, specificată distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea noțiunilor fundamentale ale credinței creștine
2. Interpretarea unor fapte, atitudini și comportamente cotidiene din perspectiva învățaturii Bisericii
3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea unui comportament adecvat credinței și moralei creștine, în diferite situații concrete de viață
- Dobândirea unor atitudini conștiente și responsabile față de sine și față de ceilalți, în conformitate cu învățătura Bisericii
- Intensificarea vieții spirituale prin practicarea sacramentelor
- Cultivarea toleranței față de pluralismul etic, cultural și religios

CLASA A IX-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definierea noțiunilor fundamentale ale credinței creștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Definierea elementelor fundamentale din domeniul Catehismului	<ul style="list-style-type: none">- Catehism: definiție, scop, destinatari, structură- Originea, întemeierea și misiunea Bisericii
1.2. Sintetizarea adevărilor fundamentale pe care creștinul le recunoaște prin mărturisirea credinței în Dumnezeu Tatăl și în Duhul Sfânt	<ul style="list-style-type: none">- Dumnezeu unic, iubitor și milostiv- Dumnezeu atotputernic, creator al cerului și al pământului- Providența divină- Omul, capodopera creației lui Dumnezeu- Păcatul strămoșesc și promisiunea mântuirii- Numele, denumirile și simbolurile Duhului Sfânt- Prezența Duhului Sfânt în Sfânta Scriptură- Prezența Duhului Sfânt în Liturghia sacramentală- Prezența Duhului Sfânt în rugăciune

2. Interpretarea unor fapte, atitudini și comportamente cotidiene din perspectiva învățării Bisericii

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea modalității în care omul încearcă să ajungă la cunoașterea lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none">- Întruparea Fiului lui Dumnezeu- Dumnezeu adevărat și om adevărat
2.2. Interpretarea modurilor prin care omul răspunde la inițiativa lui Dumnezeu de a se revela	<ul style="list-style-type: none">- Biserica – Popor al lui Dumnezeu, Trupul Misterios al lui Cristos- Rolul credincioșilor laici conform documentelor Conciliului al II-lea de la Vatican

3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Prezentarea principalelor aspecte privind credința în Isus Cristos, utilizând corect limbajul cristologic	<ul style="list-style-type: none">- Nașterea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria- Misterele vieții lui Isus Cristos: copilăria și viața publică- Pătimirea lui Isus Cristos sub Ponțiu Pilat- Răstignirea și moartea lui Isus pe cruce- Învierea lui Isus Cristos- Înălțarea lui Isus Cristos la cer- A doua venire a lui Isus Cristos
3.2. Folosirea adecvată a limbajului teologic în descrierea caracteristicilor esențiale ale Bisericii și a misiunii ei	<ul style="list-style-type: none">- „Biserica este una”- „Biserica este sfântă”- „Biserica este catolică”- „Biserica este apostolică”- Constituția ierarhică a Bisericii

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Noțiuni introductive privind domeniul Catehismului

- Catehismul – definiție, scop, destinatari; structura catehismului

Crezul

- Noțiuni introductive; istoric
- Credința în Dumnezeu Tatăl
 - Dumnezeu unic, iubitor și milostiv
 - Dumnezeu atotputernic, creator al cerului și al pământului
 - Providența divină
 - Omul, capodopera creației lui Dumnezeu
 - Păcatul strămoșesc și promisiunea mântuirii
- Credința în Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu
 - Întruparea Fiului lui Dumnezeu
 - Dumnezeu adevărat și om adevărat
 - Nașterea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria
 - Misterele vieții lui Isus Cristos; copilăria și viața publică
 - Pățimirea lui Isus Cristos sub Ponțiu Pilat
 - Răstignirea și moartea lui Isus pe cruce
 - Învierea lui Isus Cristos
 - Înălțarea lui Isus Cristos la cer
 - A doua venire a lui Isus Cristos
- Credința în Duhul Sfânt
 - Numele, denumirile și simbolurile Duhului Sfânt
 - Prezența Duhului Sfânt în Sfânta Scriptură,
 - Prezența Duhului Sfânt în Liturgia sacramentală
 - Prezența Duhului Sfânt în rugăciune
- Biserica lui Isus Cristos
 - Originea, întemeierea și misiunea Bisericii
 - Biserica – Popor al lui Dumnezeu, Trupul Misterios al lui Cristos
 - Biserica este una
 - Biserica este sfântă
 - Biserica este catolică
 - Biserica este apostolică
 - Constituția ierarhică a Bisericii
 - Rolul credincioșilor laici conform documentelor Conciliului al II-lea de la Vatican
 - Viața consacrată

CLASA A X-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definierea noțiunilor fundamentale ale credinței creștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Argumentarea semnificației pe care o au celebrările creștine	- Forme de sacramentalii și religiozitatea populară - Înmormântarea creștină
1.2. Prezentarea adevărilor de credință referitoare la structura și ierarhia Bisericii	- Biserica – popor al lui Dumnezeu
1.3. Analizarea noțiunilor fundamentale referitoare la viața veșnică și la împărțășirea sfinților	- Judecata particulară: cerul, iadul, purgatorul - Judecata universală - Comuniunea Bisericii din cer și de pe pământ - Maria, Mama lui Cristos și a Bisericii

2. Interpretarea unor fapte, atitudini și comportamente cotidiene din perspectiva învățăturii Bisericii

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Descrierea atitudinilor cotidiene și a tradițiilor referitoare la celebrarea sacramentelor	- Celebrarea Botezului - Celebrarea Mirului, destinatarii și roadele Mirului - Celebrarea liturgică a Euharistiei
2.2. Argumentarea importanței celebrării sacramentelor pentru viața credinciosului și a comunității creștine	- Euharistia, jertfă sacramentală: mulțumire, memorial, prezență - Denumirile și necesitatea Pocăinței - Actele penitentului - Celebrantul, destinatarii și roadele - Sacramentului Ungerii Bolnavilor - Cele trei trepte ale Sacramentului Preoției - Celebrantul, destinatarii și efectele Sacramentului Preoției - Celebrarea Sacramentului Căsătoriei
2.3. Explicarea modului în care Dumnezeu acționează în mod tainic prin sacramente, sacramentalii și indulgențe	- Necesitatea și harul Botezului - Roadele Euharistiei - Roadele Sacramentului Pocăinței - Indulgențele - Efectele Sacramentului Căsătoriei - Binefacerile și exigențele iubirii conjugale

3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Utilizarea adecvată a limbajului teologic referitor la prezența sacramentelor în economia mântuirii	- Botezul în economia mântuirii - Mirul în economia mântuirii - Euharistia în economia mântuirii - Sacramentul Pocăinței în economia mântuirii - Sacramentul Ungerii bolnavilor în economia mântuirii - Sacramentul Preoției în economia mântuirii - Sacramentul Căsătoriei în economia mântuirii
3.2. Prezentarea misterului Bisericii, utilizând corect termenii specifici	- Biserica în planul lui Dumnezeu - Originea, întemeierea și misiunea Bisericii - Misterul Bisericii - Biserica Trupul Misterios al lui Cristos

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Împărtășirea sfinților

- Comuniunea Bisericii din cer și de pe pământ
- Maria, Mama lui Cristos și a Bisericii

Viața veșnică

- Judecata particulară: cerul, iadul, purgatorul
- Judecata universală

Sacramentele inițierii creștine

- Sacramentul Botezului
 - Botezul în economia mântuirii
 - Celebrarea Botezului
 - Necesitatea și harul Botezului
- Sacramentul Mirului
 - Mirul în economia mântuirii
 - Celebrarea Mirului, destinatarii și roadele Mirului
- Sacramentul Euharistiei: *Izvor și culme a vieții Bisericii*
 - Euharistia în economia mântuirii
 - Celebrarea liturgică a Euharistiei
 - Euharistia, jertfă sacramentală: mulțumire, memorial, prezență
 - Roadele Euharistiei

Sacramentele de vindecare

- Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii
 - Sacramentul Pocăinței în economia mântuirii
 - Denumirile și necesitatea Pocăinței
 - Actele penitentului
 - Roadele Sacramentului
 - Indulgențele
- Sacramentul Ungerii Bolnavilor
 - Sacramentul Ungerii bolnavilor în economia mântuirii
 - Celebrantul, destinatarii și roadele Sacramentului Ungerii bolnavilor

Sacramentele de slujire

- Sacramentul Preoției
 - Sacramentul Preoției în economia mântuirii
 - Cele trei trepte ale Sacramentului Preoției
 - Celebrantul, destinatarii și efectele Sacramentului Preoției
- Sacramentul Căsătoriei
 - Sacramentul Căsătoriei în economia mântuirii
 - Celebrarea Sacramentului Căsătoriei
 - Efectele Sacramentului Căsătoriei
 - Binefacerile și exigențele iubirii conjugale

Sacramentaliile

- Forme de sacramentalii și religiozitatea populară
- Însmormântarea creștină

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară de *Catehism* pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră lineară, având la bază adevărurile fundamentale de credință romano-catolică. Construirea demersului didactic trebuie realizată din perspectiva competențelor specifice, cu respectarea structurii interne a dogmelor, a textelor biblice și patristice, precum și cu luarea în considerare a particularităților specifice clasei și fiecărui elev. De aici decurge necesitatea de a pune accent pe activitățile didactice de tip formativ, care presupun implicarea activă a elevilor în rezolvarea unor sarcini de învățare concrete.

În activitatea la clasă, profesorul va utiliza manualele ca instrumente de lucru flexibile și adaptabile nevoilor concrete ale grupului de elevi cu care lucrează. Principala sursă de documentare pentru elevi va rămâne Catehismul Bisericii Catolice, iar ca materiale auxiliare vor fi utilizate texte din Sfânta Scriptură și din scrierile sfinților părinți. Alegerea acestor texte se va face pe baza criteriilor de accesibilitate și de varietate.

Pe lângă metodele tradiționale de predare-învățare (dialogul, expunerea, explicația), în activitatea la clasă profesorul va folosi metode și strategii precum: dezbateră pe teme fundamentale de dogmatică, argumentarea biblică și patristică, utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *** *Katolikus Dogmatika*, Alba-Iulia, 1994.
2. *** *A Katolikus Egyház Katekizmusa*, Libreria Editrice, Vaticana, 1993.
3. *** *Die Nieuwe Katechismus*, Hilversum, Antwerpen, 1966.
4. István, Előd, *Katolikus Dogmatika*, Szent István Társulat, Bp., 1978.
5. Nemeshegyi, Péter, *A Szentháromság*, Róma, 1979.